

FELMÉRÉS A KÖZFORGALMÚ GYÓGYSZERTÁRAKON KÍVÜLI MUNKATERÜLETEKEN MŰKÖDŐ GYÓGYSZERÉSZEKRŐL

DR. KEMPLER KURT

A szerző — hasonló tárgyú előző közleményének kiindulási adatait felhasználva — a hazai, közforgalmú gyógyszertárakon kívül működő („nem officinai”) okleveles gyógyszerészek rétegződését vizsgálta. Nemzetközi hasonló adatokkal összehasonlítva levonta azt a következtetést, hogy a „nem officinai” gyógyszerészek kerekén 20%-os aránya lényegesen kisebb, mint az Európában e tekintetben kialakult megoszlás. A továbbiakban különféle csoportokba osztva a „nem officinai” munkaterületeket, kimutatta, hogy az intézeti gyógyszerészek kivételével a „nem officinai” munkaterületeken a férfiak dominálnak. Különösen nagy számaránnyal szerepelnek a férfiak a minisztériumok, országos főhatóságok munkatársai között. Az „officinai” és „nem officinai” gyógyszerészek közötti arány évfolyamonkénti megoszlását vizsgálva figyelemre méltó változásokat mutatott ki. A 20%-os átlagos határvonal túllépése 1933-tól 1956-ig tart; 1957-től kezdődően ismét csökkenés tapasztalható. Felveti a szerző, hogy e jelenség negatív, és ellentétes a világszerte kialakult aránnyal.

*

Ismeretes, hogy a magyar gyógyszerészek jelentős része nem közforgalmú gyógyszertárakban, illetve e közforgalmú gyógyszertárakat irányító központokban, hanem más munkaterületen fejt ki működését. E munkaterületek egy része közvetlenül vagy közvetve összefügg a gyógyszerellátással; más részük a gyógyszerellátástól távol eső, de népgazdasági szempontból nem kevésbé fontos. A hazai szakirodalomban egyáltalában nem találtam részletes adatokat arra vonatkozóan, hogy a hazánkban működő okl. gyógyszerészek milyen mértékben töltenek be ilyen munkaköröket. Ezért név szerint feldolgoztam 4600 gyógyszerész adatait, és megállapítottam, hogy közülük 904 személy — azaz minden ötödik gyógyszerész — nem a gyógyszerügyi központok dolgozója [1].

Adataim a miniszteri rendelkezés alapján felfektetett országos nyilvántartás 1970. március 31-i állapotát tükrözik: ezeket további 349 — egyéb úton beszerzett — gyógyszerész adatával egészítettem ki. A feldolgozásban csak az 1969. évi bezárólag oklevelet nyert gyógyszerészek szerepelnek. A táblázatokban az alábbi szempontok szerint csoportosítottam a 4600 gyógyszerész adatait:

- a diploma megszerzésének éve szerint,
- férfi és nő bontásban,
- munkaterület szerinti megoszlásban,
- a felmérés időpontjában betöltött munkakör szerint.

Az előzőekből következik, hogy nincs szükség-szerű összefüggés a hazai egyetemeken oklevelet szerzett gyógyszerészek száma, és a felmérésben figyelembe vettek között. Az általam feldolgozott kiindulási adatok tartalmazzák pl. egyes, a külföldi egyetemeken utóbb nosztrifikált, oklevelet szer-

zett gyógyszerészek adatait, de ugyanakkor nem szerepelnek pl. a felmérés időpontjában nem aktívan működők, még akkor sem, ha korábban hazai egyetemen szereztek gyógyszerészi okleveleiket.

E kérdés részletesebb elemzése előtt arra kerestem választ, hogy a közforgalmú gyógyszertáron kívüli munkaterületeken dolgozók hazai 19,65%-os aránya nagy-e vagy kicsi. Úgy vélem, ez a kérdés más országok hasonló adataival való összehasonlítással válaszolható meg. Az irodalomban a közforgalmú gyógyszertárakban működő gyógyszerészeket többnyire „officinai” jelzővel különböztetik meg az egyéb munkaterületeken dolgozóktól [2, 3, 4]. E felmérésekről közzétett irodalmi adatok [5] szerint 18 európai ország és az USA 305 000 gyógyszerészből több mint 90 000 nem közforgalmú gyógyszerügyi dolgozó; ez 29,7%-nak felel meg. Megjegyzem, hogy a hivatkozott közlemény eredetileg még a magyar és további két ország gyógyszerési összlétszámát is közli (Görögország 2100 fő, Románia 4707 fő), azonban az „officinai” és „nem officinai” munkaterületek közötti megoszlásra nézve az említett két ország tekintetében nem adott tájékoztatást, így e számadatokat a számításból kihagytam (I. táblázat).

I. táblázat
19 ország gyógyszerészeinek munkaterület szerinti megoszlása

	Összes száma	Nem officinai gyógyszerész	
		száma	rész- aránya (%)
Ausztria	2 794	294	10,5
Belgium	6 400	1 600	25,0
Csehszlovákia	5 450	1 490	27,3
Dánia	2 250	750	33,3
Észak-Írország	1 050	230	21,9
Franciaország	60 200	41 200	68,4
Hollandia	1 350	540	40,0
Jugoszlávia	3 500	1 000	28,6
Luxemburg	167	53	31,7
Nagy-Britannia	26 888	8 473	31,5
NDK	3 150	327	10,4
NSZK*	18 794	553	2,9
Norvégia**	1 300	552	42,5
Olaszország	32 000	12 000	37,5
Portugália	2 000	300	15,0
Spanyolország	14 000	2 000	14,3
Svájc	1 600	500	31,2
Svédország**	4 000	100	2,5
Összesen	186 893	71 962	38,5
USA	118 000	18 700	15,8
Mindösszesen	304 893	90 662	29,7

Megjegyzések

- * az iparban foglalkoztatott gyógyszerészek nélkül
- ** beleértve a „receptáriusok”-at

Bár a kerekített számjegyű adatok nyilván nem abszolút pontosak (minimális eltérést pl. a magyar adathnál is tapasztaltam), a nagy számok törvénye alapján összehasonlítási alapként megfelelnek; alkalmasak arra, hogy megállapítsuk: a hazai kb. 20%-os arány *nem felel meg az Európában kialakult megoszlásnak*. Franciaországban a gyógyszerészeknek még egyharmada sem dolgozik gyógyszer-tárban, további öt országban pedig több mint egyharmaduk működik gyógyszer-táron kívül. A hazainál jelentősebb az eltolódás a gyógyszer-táron kívüli munkaterületek javára további hat országban. Mivel a svéd és nyugatnémet adat e szempont-

ból nem értékelhető, mindössze négy európai ország marad a 18-ból, ahol a gyógyszerészek nagyobb százaléka „officinai”, mint nálunk.

A továbbiakban a hazai helyzet elemzése céljából a rendelkezésemre álló adatokból kiindulva azt igyekeztem megállapítani, hogy hazánkban a „nem officinai” munkaterületek mely korosztályokra gyakorolnak nagyobb vonzerőt; ezen belül van-e lényeges különbség a férfiak és a nők között.

A közforgalmú gyógyszer-táron kívüli „nem officinai” munkaterületeket hat csoportba osztottam, az alábbiak szerint:

Az 1. csoportba soroltam a gyógyszer-gyártással

IIa táblázat

Nem officinai gyógyszerészek megoszlása nemek szerint 1970-ben

diplomájának kelte	A gyógyszerészek						Nem officinai gyógyszerészek az összes százalékában (százalékos részesedés)		
	száma			közül nem officinai (abszolút szám)			férfi	nő	össz.
évszám	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.			
1908—20	17	5	22	1	1	2	5,9	20,—	9,1
1921	9	1	10	1	—	1	11,1	—	10,—
1922	5	4	9	—	1	1	—	25,—	11,—
1923	26	1	27	3	—	3	11,5	—	11,1
1924	28	9	37	2	—	2	7,1	—	5,4
1925	15	5	20	1	1	2	6,7	20,—	10,—
1926	21	9	30	2	—	2	9,5	—	6,7
1927	31	6	37	3	1	4	9,7	16,7	10,8
1928	19	11	30	3	2	5	15,8	18,2	16,7
1929	19	12	31	4	—	4	21,1	—	12,9
1930	36	10	46	5	—	5	13,9	—	10,9
1931	31	17	48	5	1	6	16,1	5,9	12,5
1932	18	12	30	4	—	4	22,2	—	13,3
1933	21	12	33	5	2	7	23,8	16,7	21,2
1934	25	14	39	10	1	11	40,—	7,1	28,2
1935	49	22	71	7	2	9	14,3	9,1	12,7
1936	41	25	66	11	3	14	26,8	12,—	21,2
1937	32	21	53	7	4	11	21,9	19,—	20,7
1938	35	29	64	9	10	19	25,7	34,5	29,6
1939	28	21	49	3	2	5	10,7	9,5	10,2
1940	22	20	42	5	4	9	22,7	20,—	21,4
1941	29	24	53	8	7	15	27,6	29,2	28,3
1942	40	34	74	10	4	14	25,—	11,8	18,9
1943	37	37	74	13	6	19	35,1	16,2	25,7
1944	30	31	61	6	3	9	20,—	9,7	14,7
1945	6	19	25	4	4	8	66,7	21,1	32,—
1946	15	19	34	3	9	12	20,—	47,4	35,3
1947	19	29	48	4	6	10	21,1	20,7	20,8
1948	26	52	78	4	16	20	15,4	30,8	25,6
1949	26	37	63	9	6	15	34,6	16,2	23,8
1950	26	69	95	12	21	33	46,2	30,4	34,7
1951	32	62	94	14	12	26	43,8	19,4	27,6
1952	62	112	174	21	34	55	33,9	30,4	31,6
1953	6	4	10	1	—	1	16,7	—	10,—
1954	28	53	81	9	7	16	32,1	13,2	19,7
1955	28	82	110	—	23	23	—	28,—	20,9
1956	33	86	119	12	11	23	36,4	12,8	19,3
1957	38	106	144	6	14	20	15,8	13,2	13,9
1958	44	141	185	10	18	28	22,7	12,8	15,1
1959	75	166	241	23	21	44	30,7	12,7	18,2
1960	53	151	204	20	24	44	37,7	15,9	21,6
1961	40	152	192	17	26	43	42,5	16,4	22,4
1962	37	162	199	12	25	37	32,4	15,4	18,5
1963	40	151	191	14	16	30	35,—	10,6	15,7
1964	58	134	192	17	19	36	29,3	14,2	18,7
1965	72	142	214	25	26	51	34,7	18,3	23,8
1966	59	151	210	22	20	42	37,3	13,2	20,—
1967	55	163	218	16	20	36	29,1	12,3	16,5
1968	52	175	227	16	26	42	30,8	14,9	18,5
1969	36	160	196	10	16	26	27,8	10,—	13,3
Összesen:	1630	2970	4600	429	475	904	26,3	16,—	19,65

és nagykereskedéssel foglalkozó vállalatokat. A gyárakhoz nemcsak a NIM, hanem az EüM irányítása alatt álló Humán Oltóanyagtermelő- és Kutató Intézetet is hozzászámítottam; a kereskedelem területéről pedig ide soroltam a külkereskedéssel foglalkozó cégeket.

A 2. csoportba a kórházban, gyógyintézetben dolgozók tartoznak, kiegészülve a kizárólag e létesítmények ellátását biztosító laboratóriumi gyógyszerészekkel.

A 3. csoportba az egyetemi tanszékeken működő gyógyszerészeket soroltam, beleértve az egyetemi

gyógyszertárakat is, de ide nem értve az orvostovábbképzésben működő gyógyszerészeket.

A 4. csoportba soroltam a minisztériumok és más országos főhatóságok munkatársain kívül a nemzetközi szervezeteknél (pl. KGST) főfoglalkozás jelleggel szolgáltatást teljesítő gyógyszerészeket.

Az 5. csoportba a kutatóintézetek és tudományos intézmények létszámában dolgozó gyógyszerészeket soroltam, mint pl. az OKI, OGYI, Országos Bírósági Vegyészeti Intézet, OÉTI, OTKI, Szervesvegyipari Kutató Intézet, Gyógyszerkutató Intézet, Országos Állategészségügyi Intézet, OMMI,

Nem officinai gyógyszerészek megoszlása nemek és munkaterület szerint 1970-ben

I Ib táblázat

A nem officinai gyógyszerészek

diplomájának kelte	munkaterülete												Összesen			
	Ipar + keresk.		Intézeti gyt.		Egyetemek		Orsz. főhat.		Kutató és tud. int.		Egyéb		ff		nő	
	ff	nő	ff	nő	ff	nő	ff	nő	ff	nő	ff	nő	absz.	%	absz.	%
1908-20	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50,—	1	50,—
1921	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	100,—	—	—
1922	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100,—
1923	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3	100,—	—	—
1924	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	100,—	—	—
1925	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	50,—	1	50,—
1926	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	100,—	—	—
1927	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	75,—	1	25,—
1928	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3	60,—	2	40,—
1929	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	4	100,—	—	—
1930	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	100,—	—	—
1931	—	—	2	1	—	—	2	—	1	—	—	—	5	83,3	1	16,7
1932	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	4	100,—	—	—
1933	3	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	5	71,4	2	28,6
1934	6	—	—	1	—	—	3	—	—	—	1	—	10	90,9	1	9,1
1935	1	—	3	1	1	—	—	1	2	—	—	—	7	77,8	2	22,2
1936	2	—	2	1	4	2	2	—	—	—	1	—	11	78,6	3	21,4
1937	2	—	4	1	—	3	—	—	1	—	—	—	7	63,6	4	36,4
1938	5	2	1	4	—	1	2	3	—	—	1	—	9	47,4	10	52,6
1939	—	—	2	1	1	—	—	—	1	1	—	—	3	60,—	2	40,—
1940	2	—	—	1	1	2	1	1	—	—	1	—	5	55,6	4	44,4
1941	2	1	2	2	—	1	—	2	2	1	2	—	8	53,3	7	46,7
1942	1	1	1	2	3	1	3	—	1	—	1	—	10	71,4	4	26,5
1943	9	—	—	3	3	2	—	1	1	—	—	—	13	68,4	6	31,6
1944	—	1	—	1	1	—	2	1	3	—	—	—	6	66,7	3	33,3
1945	1	1	1	2	—	1	2	—	—	—	—	—	4	50,—	4	50,—
1946	2	1	—	3	1	4	—	—	—	1	—	—	3	25,—	9	75,—
1947	2	3	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	4	40,—	6	60,—
1948	2	3	—	7	1	2	1	2	—	2	—	—	4	20,—	16	80,—
1949	4	1	—	1	1	—	3	2	1	2	—	—	9	60,—	6	40,—
1950	7	3	1	3	1	5	1	2	—	5	2	3	12	36,3	21	63,7
1951	5	3	1	3	1	1	5	—	—	2	2	3	14	53,9	12	46,1
1952	6	7	—	6	7	7	2	5	4	7	2	2	21	38,2	34	61,8
1953	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100,—	—	—
1954	1	2	—	1	2	3	3	1	2	—	1	—	9	56,2	7	43,8
1955	—	3	—	9	—	3	—	2	—	3	—	3	—	—	23	100,—
1956	4	3	—	1	4	5	2	—	1	1	1	1	12	52,2	11	47,8
1957	1	4	—	3	4	4	1	—	—	—	—	3	6	30,—	14	70,—
1958	4	7	2	6	1	3	1	1	1	1	1	—	10	35,7	18	64,3
1959	9	6	3	6	5	4	1	2	1	2	4	1	23	52,3	21	47,7
1960	9	4	2	5	3	3	1	1	1	5	4	6	20	45,5	24	54,5
1961	2	6	4	6	7	7	3	—	1	7	—	—	17	39,6	26	60,4
1962	4	9	2	7	3	3	1	3	1	1	1	2	12	32,4	25	67,6
1963	3	6	5	6	2	2	4	—	—	—	—	2	14	46,7	16	53,3
1964	6	7	4	6	3	6	1	—	3	—	—	—	17	47,2	19	52,8
1965	12	12	3	4	4	4	2	1	2	2	2	3	25	49,—	26	51,—
1966	11	8	4	7	3	4	2	—	1	1	1	—	22	52,4	20	47,6
1967	9	8	4	6	1	2	2	1	—	3	—	—	16	44,4	20	55,6
1968	9	19	—	4	4	1	1	—	1	—	1	2	16	38,1	26	61,9
1969	8	13	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	10	38,5	16	61,5
Össz.	156	146	68	127	79	88	61	34	36	49	29	31	429	47,5	475	52,5

Országos Hematológiai Intézet stb. gyógyszerész munkatársait.

A 6. csoportban található az összes egyéb, különféle területen működő (az előző 5 csoportba be nem sorolható) gyógyszerészek, továbbá a szabad foglalkozású, más diplomával (orvosi, tanári, ügyvédi) is rendelkező és azzal foglalkozó gyógyszerészek is.

A kimunkált adatokat a II a), II b) és III táblázatban foglaltam össze, ahol az azonos évben diplomát szerettek külön-külön sorokban szerepelnek, annak megfelelően, hogy a felmérés időpontjában milyen munkakört töltötték be.

Szembevetendő, hogy a táblázatban szereplő 904 „nem officinai” gyógyszerészből 429 (47,5%) a férfiak és 475 (52,5%) a nők száma. Amíg a gyógyszerész diplomával rendelkezők között jelentős túlsúlyban vannak a nők — 1630 férfival (35,4%) szemben 2970 a gyógyszerésznők száma (64,6%) — addig a „nem officinai” munkaterületek zömén e jelentős különbség csaknem teljes egészében kiegyenlített, sőt ellenkező előjelű tendenciát is mutat. Figyelemre méltó, hogy a „nem officinai” munkaterületek közül az intézeti gyógyszerészeknél (2. csoport) a legnagyobb a nők aránya (65,1%); kb. azonos, sőt kissé nagyobb, mint a hálózatiaké.

Ugyanakkor az országos főhatóságoknál fordított a helyzet: közel kétszer annyi a férfiak, mint a nők száma. Közel egyenlő számú női és férfi gyógyszerész dolgozik az iparban és nagykereskedelemben, valamint az egyetemeken. Mindez, összevetve a kiindulási adatokkal, világosan utal arra, hogy a nők e területeken nincsenek számarányuknak megfelelően képviselve. Egyértelműen megállapítható tehát, hogy az intézeti gyógyszerésztárak kivételével a „nem officinai” munkaterületeken dominál a férfi munkaerő.

Ami a hazai „officinai” és „nem officinai” gyógyszerészek közötti arányt és annak évfolyamonkénti megoszlását illeti, előre kell bocsátanom, hogy a kiindulási adatokból következik: az Országos Nyilvántartásból csak „nem officinai” gyógyszerész neve hiányozhat, hiszen a gyógyszerésztári központtal munkaviszonyban állók — bármilyen beosztásban — biztosan szerepelnek a nyilvántartásban. Ha az átlagos 20%-ot tekintjük határvonalnak, először az 1933-ban oklevelet szerzett évfo-

lyannál figyelhető meg ezen arány túllépése. E tendencia egyértelmű az 1956-ban végzett évfolyamig. Ha eltekintünk az oktatás változása miatt csonka 1953-as évfolyamtól, mindössze két olyan évfolyamot találunk (1939, 1944), ahol a felmérés időpontjában „nem officinai” munkaterületeken dolgozó gyógyszerészek száma lényegesen alatta van a 20%-os határnak, és további három (1942, 1954, 1956), ahol — bár kisarányú — csökkenés tapasztalható. Ezzel szemben az 1957-től kezdődően végzett évfolyamok közül csak az 1960, 1961 és 1965-ös évfolyam név szerint feldolgozott gyógyszerészei helyezkedtek el az átlagos 20%-os arányt meghaladó mértékben közforgalmú gyógyszerésztáron kívüli munkaterületeken. Aligha lehet véletlen, hogy ez hozzávetőlegesen megegyezik a nők fokozott áramlásával e pályára.

E jelenségekből messzemenő következtetések levonása csak további, igen részletes, személyenkénti elemzés után volna megalapozott. Az azonban köztudott, hogy a hálózati dolgozók élet- és munkafeltételeinek a javulása 1957 után indult meg.

Ebből következik, hogy „menekülésük” a közforgalmú gyógyszerésztárakból megszűnt. Másfelől viszont lehetséges az is, hogy a nők fokozott áramlásával a gyógyszerészi pályára az a tény függ össze, hogy mind kisebb arányban találnak elhelyezkedésre „nem officinai” munkakörökben. Ez más szóval azt is jelenti, hogy amíg a gyógyszerésztári központok területén nem beszélhetünk a nők hátrányos helyzetéről, addig nem mondható el ugyanez az officinán kívüli munkaterületekről, de különösen az iparra, a kereskedelemre, valamint az irányító hatóságokra vonatkoztatva.

Szakmai szempontból sem lehet helyes és kívánatos, hogy e csökkenő tendencia folytatódjék; más szóval: a magyar gyógyszerészet társadalmi megbecsülésének növekedéséhez az járulhat hozzá, ha az általános, világszerte tapasztalható arány az „officinai” és „nem officinai” gyógyszerészek között hazai viszonylatban sem mutatna eltérő irányú változást.

Visszatérő nehézségünk, hogy hazánkban a társadalom többségének tudatában mindmáig az a vélemény gyökeresedett meg szakmánkról, miszerint tevékenységük a munkakört illetően csak

Nem officinai gyógyszerészek munkaterület szerinti megoszlásának összesítése*

III táblázat

Csoportok	Gyógyszerészek száma	Százalékos megoszlás	Összes gyógyszerészből			
			nő		férfi	
			fő	%	fő	%
1. csop. (ipar + kereskedelem)	302	33,4	146	48,3	156	51,7
2. csop. (intézeti gyógyszer.)	195	21,6	127	65,1	68	34,9
3. csop. (egyetemek)	167	18,4	88	52,7	79	47,3
4. csop. (orsz. főhatóságok)	95	10,6	34	35,8	61	64,2
5. csop. (kutató és tud. int.)	85	9,4	49	57,6	36	42,4
6. csop. (egyéb)	60	6,6	31	51,7	29	48,2
1-6 csoport összesen	904	100	475	52,5	429	47,5

* Megjegyzés:

1970. márc. 31-i állapotnak megfelelő adatok

a gyógyszerárakkal függ szorosan össze. Ez a felmérés látszólag a közvéleményt igazolja, hiszen mind abszolút számaikat tekintve, mind a nemzetközi összehasonlításban azt bizonyítja, hogy a gyógyszerészek több mint 80%-a a hálózatban, vagy azzal szoros összefüggésben dolgozik. Ha elfogadjuk kiindulásként azt az elvet, hogy a gyógyszerész képzettsége alapján elsősorban irányító, ellenőrző tevékenységet — és ne végrehajtó szerepet — vállaljon, akkor ezen az arányon változtatni kell. Mivel pedig a ténytörvények tanúsága szerint a nők nagyon kis százalékból törekednek „nem officinai” munkaterületre, előtérbe kerül e helyzet gyökeres megváltoztatásának szükségessége. Elképzelhető az is, hogy a pályára lépők között a férfiak és nők közötti számarányt lehetne oly módon befolyásolni, hogy az a népesség egészénél kialakult arányhoz közelítsen

IRODALOM

1. Kempler K.: Acta pharm. hung. 41, 181 (1971). —
2. Bédat, A.: Schweiz. Apoth.-Ztg. 105, 300 (1967). —
3. Gubitz, H.: Pharm. Ztg. (Frankfurt) 112, 1523 (1967). —
4. Münzel, U.: Schweiz. Apoth.-Ztg. 106, 574 (1968). —
5. Andersen, V.: Österr. Apoth.-Ztg. 24, 711 (1970).

Д-р К. Курт: Данные о фармацевтах работающих вне аптек общего оборота

Автор применением данных предыдущей работы, занимающейся аналогичной темой, изучал состав фармацевтов, работающих вне отечественных аптек общего оборота. По сравнению с международными данными аналогичного типа автор заключает, что 20%-ое соотношение фармацевтов не работающих в „общих” аптеках значительно меньше чем в других странах Европы. В дальнейшем, разделив области работы „вне аптек”, автор показывает, что за исключением фармацевтов в институтах, „вне аптек” работают больше мужчин, чем женщины. Особенно большое соотношение мужчин среди сотрудников министерств, государственных управлений. Соотношение фармацевтов в аптеках и вне аптек — принимая во внимание год получения диплома, показывает значительные изменения. Превышение среднего значения 20% наблюдается от 1933 до 1956 г., начиная с 1957 г. снова наблюдается уменьшение. Автор выдвигает проблему, что данное явление является отрицательным и противоположным соотношению по всему миру.

Dr. K. Kempler: *Fact-finding investigation over pharmacists working on other terrains than public pharmacies*

The 20 per cent ratio of the pharmacist working in Hungary in other terrains than the public pharmacy is markedly lower, than the average distribution in other countries of Europe. Among the pharmacists working not in pharmaceutical dispensing in public pharmacies, with the exception of the hospital pharmacies, the male colleagues are in majority. Markedly high is the ratio of male workers among the staff of ministries and national agencies and boards. The distribution of „dispensary” and „not dispensary” pharmacists exhibits noteworthy characteristics according to the age groups. Between 1933 and 1966 the average height had been surpassed, since 1957 again the decrease below the related average became the trend, which, according to the author's opinion, is not favourable and does not correspond to the tendencies prevailing in world-wide rations.

Dr. K. Kempler: *Vermessung von Apothekern die in Arbeitsbereichen ausserhalb der öffentlichen Apotheken tätig sind*

Verfasser untersucht in Anlehnung auf die Angaben eines bereits publizierten Aufsatzes die Schichtung von Diplomapothekern, die ausserhalb der öffentlichen Apotheken ihre Tätigkeit ausüben (Nichtoffizinapotheker). Im Vergleich zu entsprechenden internationalen Angaben wurde der Schluss gezogen, dass die 20%-Quote der Nichtoffizinapotheker niedriger als der europäische Durchschnitt liegt. Aufgrund einer Aufschlüsselung der Arbeitsbereiche ausserhalb der Offizinapotheke konnte nachgewiesen werden, dass ausserhalb der Anstaltapotheken an den Nichtoffizin-Arbeitsplätzen die Männer dominieren. Besonders hoch ist ihre Zahl unter den Mitarbeitern von Ministerien und Landesbehörden. Das Verhältnis zwischen Offizin- und Nichtoffizin-Apothekern in den einzelnen Jahrgängen prüfend konnten beachtenswerte Änderungen festgestellt werden. Eine Überschreitung der durchschnittlichen Quote von 20% hält von 1933 bis 1956 an, von 1957 an ist ein Rückgang dieser Quote zu verzeichnen. Verfasser bemerkt, dass dies eine negative Erscheinung sei und zeigt eine dem Weltmasstab entgegengesetzte Tendenz

(Pest megyei Tanács Gyógyszertári Központja 1441 Budapest, Pf. 72.)

Érkezett: 1972. VIII. 23.